

डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खत आयात करून राज्यातील शेतकऱ्यांना पुरवठा करण्यासाठी महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाला इंडियन बँकेकडून व त्यांच्या सहयोगी बँकाकडून घ्यावयाच्या रु.२०० कोटी इतके कर्जास शासन हमी मंजूर करण्याबाबत.....

महाराष्ट्र शासन
वित्त विभाग, मंत्रालय, मुंबई- ४०० ०३२
शासन निर्णय क्रमांक : शाहमी १००८/कृवपदुम/प्र.क्र.४/अर्थबळ
दिनांक :- १३ जानेवारी, २००९.

- वाचा -** १) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी-१०९९/प्र.क्र.६८/शासन हमी, दि.५ नोव्हेंबर, १९९९.
२) कृषि व पदुम विभाग शासन पत्र क्र.राखते २००८/प्र.क्र.१४७/१अ (भाग १), दि.११.४.२००८.
३) शासन निर्णय, कृषि व पदुम विभाग क्र. मकृअ १३०८/प्र.क्र. ६१/६-अ, दि.२५ एप्रिल २००८.
४) शासन निर्णय, वित्त विभाग, क्र.शाहमी १००८/प्र.क्र.१८/शा.हमी, दिनांक २८/४/२००८.
५) व्यवस्थापकीय संचालक, म.कृ.उ.वि.महामंडळ, मुंबई यांचे पत्र, दि.११ नोव्हेंबर, २००८.

प्रस्तावना:

राज्यातील मागणीच्या तुलनेत खताच्या पुरवठ्यातील तुट भरून काढण्यासाठी केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार केंद्र शासनाने नियुक्त केलेल्या मे. इंडियन पोटॅश लि.या खत कंपनीकडून डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खत आयात करून राज्यातील शेतकऱ्यांना पुरवठा करण्यासाठी, महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाची नोडल एजन्सी म्हणून नियुक्ती करण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. याप्रमाणे मे. इंडियन पोटॅश लि.कंपनीला २ लाख मे.टन खत आयात मागणी करण्याकरिता महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाला रु.२०० कोटी (रु.दोनशे कोटी फक्त) चे कर्ज इंडियन बँक व त्यांच्या सहयोगी बँकेकडून घेण्याकरिता शासन हमी मंजूर करण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :

खरीप हंगाम २००९ मध्ये खताचा संरक्षित साठा करून राज्यातील शेतकऱ्यांना वेळेवर पुरवठा करण्यासाठी २ लाख मे.टन खत आयात करण्याकरिता रु.२०० कोटी इतकी रक्कम मे. इंडियन पोटॅश लि.कंपनीला मागणी आदेशासह अदा करण्याची आवश्यकता आहे. त्याकरिता महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाला इंडियन बँक व त्यांच्या सहयोगी बँकेकडून रु.२०० कोटी (रु.दोनशे कोटी फक्त) इतके कर्ज घेण्यासाठी शासन हमी मंजूर करण्यात येत आहे

२. सदर शासन हमी रुपये २००.०० कोटीची मुदत दिनांक ३१ डिसेंबर, २००९ पर्यंत वैध राहील.
३. इंडियन बँक व त्यांच्या सहयोगी बँके समवेत शासन हमीवर घेण्यात येणाऱ्या कर्जासंबंधी करण्यात येणाऱ्या करारपत्रात खालील अटी व शर्तीचा समावेश करण्यात यावा.
  - अ) इंडियन बँक व त्यांच्या सहयोगी बँकेकडून घेण्यात येणाऱ्या कर्जाचा वापर फक्त केंद्र शासनाच्या निर्देशानुसार डि.ए.पी./ एम.ए.पी. खताच्या आयातीसाठीच करण्यात यावा.
  - ब) इंडियन बँकेमध्ये महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाच्या नावे एक स्वतंत्र खाते (Escrow A/c) उघडण्यात यावे. उपरोक्त खात्यातून शासन हमीवर घेतलेले रु.२०० कोटी (अक्षरी रुपये दोनशे कोटी फक्त) व त्यावरील व्याजापोटी बँकेला देय असलेली रक्कम बँकेने परस्पर तात्काळ कापून घ्यावी. तद्नंतर फक्त कर्जाच्या शिल्लक रकमेवर व्याजाची आकारणी बँकेने करावी.
  - क) महाराष्ट्र कृषि उद्योग विकास महामंडळाने प्रचलित दराने डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खताच्या पुरवठ्याची आगावू मागणी (Advance booking) नोंदविणाऱ्याकडून प्रथम खताच्या विक्री किंमतीच्या कमीत कमी २५% रक्कम वसूल करावी. अशा मागणीमुळे प्राप्त होणारी रक्कम सदर महामंडळाने उपरोक्त खात्यात जमा करावी. आयातीत डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खताच्या उपलब्धते संबंधीची माहिती महामंडळाने मागणी नोंदविणाऱ्यांना द्यावी. तसेच खताच्या आयातीत डी.ए.पी. / एम.ए.पी. चा पुरवठा करता आला नाही तर योग्य त्या व्याजासह नोंदणीची रक्कम परत करण्यात येईल असेही त्यांना स्पष्ट करण्यात यावे.

- ड) आयातीत डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खताची विक्री तत्परतेने करण्यात यावी व विक्रीपोटी प्राप्त होणारी रक्कम उपरोक्त स्वतंत्र खात्यात तत्परतेने जमा करण्यात यावी. आयातीत डी.ए.पी. / एम.ए.पी. राज्यात ज्या ठिकाणी प्राप्त होईल त्या ठिकाणी त्याची विक्री करण्यात यावी. इतर ठिकाणी, देशांतर्गत उपलब्ध असलेल्या डी.ए.पी. / एम.ए.पी. ची विक्री करण्यात यावी.
- इ) कोणत्याही विशिष्ट परिस्थितीमुळे डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खताचा साठा शिल्लक राहिला, तर त्याची संपूर्ण जबाबदारी महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाची राहिल.
- ई) इंडियन बँक राज्य शासनाच्या पूर्व अनुमतीशिवाय महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळास या आदेशामध्ये विहित केलेल्या मर्यादेपेक्षा अधिक कर्ज देणार नाही.
- फ) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाकडून कर्जाच्या परतफेडीबाबत अथवा व्याजाची रक्कम देण्याबाबत होणाऱ्या कसुरीची ९० दिवसांच्या आत शासनास सूचना देणे इंडियन बँक यांच्यावर बंधनकारक असेल.
- ग) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाकडील कर्ज वसूलीसाठी सर्वतोपरी प्रयत्न केल्याशिवाय इंडियन बँकेला हमीपूर्वतेकरीता शासन हमीची प्रतिभूती म्हणून वापर करता येणार नाही. इंडियन बँकेकडून महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाच्या चल/अचल मालमत्ताची विक्री / लिलाव (Auction) करून, वसुलीचा निर्णय झाल्यास, एक समिती स्थापन करावी व त्या समितीमध्ये कृषी व पदुम विभाग व वित्त विभाग यांचा प्रत्येकी एक प्रतिनिधी घेण्यात यावा.
- म) इंडियन बँक कर्जाची परतफेड करण्यास विलंब झाल्यास त्याकरिता आकारण्यात आलेल्या दंडनीय व्याजाकरीता व इतर कोणत्याही देय रकमांसाठी शासन हमी लागू होणार नाही.
- य) इंडियन बँक, महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांच्या आर्थिक स्थितीबाबतचा अहवाल सोबत जोडलेल्या प्रपत्र अ मध्ये शासनास दर सहा महिन्यांनी (दि.३१ मार्च / ३० सप्टेंबर) सादर करील.
- वरील (अ) ते (य) पैकी कोणत्याही अटीचा भंग झाल्यास शासन हमी अवैध होईल.

४. महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळासाठी रु. २०० कोटीची (अक्षरी रुपये दोनशे कोटी फक्त) हमी अ.क्र.१ येथील शासन निर्णय, वित्त विभाग, दिनांक ५ नोव्हेंबर, १९९९ मध्ये नमूद केलेल्या अटी व खालील अटी व शर्तीच्या अधीन राहिल:-

- अ) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई हे Principal Debtor राहिल.
- ब) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने इंडियन बँक यांच्याकडून उपलब्ध होणाऱ्या कर्जाबाबत आढावा घेऊन त्यासंबंधीच्या वित्तीय मर्यादा शासनाकडून निश्चित करून घ्याव्यात.
- क) इंडियन बँक यांच्याकडून घेतलेल्या कर्जाचा वापर महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने या शासन निर्णयात नमूद केलेल्या प्रयोजनाव्यतिरिक्त इतर कोणत्याही प्रयोजनाकरिता करता येणार नाही.
- ड) आयातीत डी.ए.पी. / एम.ए.पी. खताची विक्री महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने रोखीने करावी.
- ई) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ शासनाच्या पूर्व परवानगीशिवाय इंडियन बँकेकडून अधिक कर्ज घेणार नाही.
- फ) इंडियन बँकेने महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळास मंजूर केलेल्या कर्जाच्या आदेशामध्ये नमूद केलेल्या परतफेडीच्या वेळापत्रकानुसार कर्ज फेडीच्या शेवटच्या हप्त्याच्या दिनांकास हमी संपुष्टात येईल. सदर वेळापत्रकात नमूद केलेल्या विहित कालावधीसाठीच शासन हमी लागू राहिल. या कालावधीनंतर इंडियन बँकेला शासन हमी आवाहनीत करता येणार नाही.
- ग) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने दर महिन्याला कर्ज परतफेडीच्या प्रगतीबाबतची स्थिती दर्शविणारी माहिती कृषी व पदुम विभाग / वित्त विभागाकडे सादर करावी.
- म) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने विहित कार्यपद्धतीने लेखा परिक्षित केलेल्या व संस्थेने मान्य केलेल्या संस्थेच्या लेखाची एक प्रत शासनास सादर करावी.
- भ) इंडियन बँक व त्यांच्या सहयोगी बँक यांनी महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांच्याकडून देय थकीत असलेल्या हमी शुल्काचा भरणा केल्याशिवाय कर्ज मंजूर करून वितरित करू नये.
- (न) खताचा साठा सुरक्षित ठेवण्याची जबाबदारी महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांचे राहिल. इंडियन बँकेने त्याबाबत वेळोवेळी त्यासंबंधी खात्री करावी.

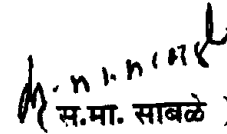
५. हमी शुल्क

- अ) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळास प्र.श.प्र.व.हमीशुल्काचा दर रु.२/- असा राहील. हे हमीशुल्क ज्या कालावधीकरीता देय राहील त्या कालावधीतील कोणत्याही दिवशी कमाल अदत्त असलेल्या कर्ज आणि व्याजाच्या एकूण रकमेवर (Total maximum outstanding amount) देय राहील. Escrow Account मधून महामंडळाकडून हमीशुल्काचा भरणा प्रथमतः करण्यात यावा.
- ब) हमी शुल्काचा भरणा दर सहा महिन्यांनी करण्यास व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई हे जबाबदार असतील. प्रत्येक वित्तीय वर्षाच्या ३१ मार्च आणि /अथवा ३० सप्टेंबर रोजी अदत्त असलेल्या घटना सापेक्ष दायित्वावर (Contingent Liability) देय असलेल्या हमी शुल्काचा भरणा १ एप्रिल आणि /अथवा १ ऑक्टोबर रोजी करण्यात यावा.
- क) हमी शुल्काचा भरणा केल्यानंतर त्यामधून प्रथम थकीत हमी शुल्कावरील दंडनीय व्याजाची रक्कम वळती करून घेण्यात येईल. नंतर सर्वात जुन्या थकीत हमी शुल्काची वसुली त्यानंतर त्यापेक्षा कमी जुन्या हमी शुल्काची वसुली याप्रमाणे रक्कम वळती करून घेण्यात येईल.
- ड) देय हमी शुल्क शासन तिजोरीत भरणा करण्यास महामंडळाकडून कसूर झाल्यास अशा कसूर केलेल्या थकीत रकमेवर पहिल्या तीन महिन्यासाठी १६ टक्के दराने व त्या पुढील कालावधीसाठी २४ टक्के दराने व्याज आकारले जाईल.
- इ) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने शासन हमी शुल्काची रक्कम "००७५-संकीर्ण, सर्वसाधारण सेवा-१०८-हमी शुल्क" या लेखाशिर्षाखाली शासकीय कोषागारात भरणा करावी. व्यवस्थापकीय संचालक, महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई यांनी महामंडळाकडून देय असलेली हमी शुल्काची रक्कम शासकीय कोषागारात नियमितपणे भरणा केली जाते याची खात्री करून घ्यावी.
- ई) हमी शुल्क भरल्याच्या पृष्ठयर्थ चलनाची साक्षात्कृत प्रत कृषी व पदुम विभागाने वित्त विभागास साक्षेपाने पाठवावी.
- फ) महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळाने देय हमीशुल्काचा भरणा केला नाही तर सदर हमीशुल्क इंडियन बँक शासनाकडे भरणा करेल व महामंडळाकडून वसूल करेल, अन्यथा शासन हमी अवैध ठरेल.
६. हा शासन निर्णय कृषि, पशु संवर्धन, दुग्ध विकास व मत्स्य व्यवसाय विभागाच्या नस्ती क्र.राखते ३७०८/प्र.क्र.१९९/१७-अ वरील प्रस्ताव व वित्त विभागाच्या शासन हमी क्र.२/२००८ नुसार निर्गमित करण्यात येत आहे.
७. महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मुंबई समवेत कर्ज घेण्यासंबंधी करावयाच्या करारपत्रावर स्वाक्षरी करण्याकरिता कृषी व पदुम विभागातील संबंधीत उपसचिव व वित्त विभागातील उप सचिव (शासन हमी) यांना प्राधिकृत करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय कृषि व पदुम विभागाच्या सहमतीने निर्गमित करण्यात येत आहे.

सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून, त्याचा सांकेतांक क्र.२००९०१०९१५५१५०००१असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने,

स.मा. साबळे)

अवर सचिव, महाराष्ट्र शासन.

प्रति,

प्रधान सचिव, कृषी व पदुम विभाग, मंत्रालय, मुंबई-३२,
व्यवस्थापकीय संचालक महाराष्ट्र कृषी उद्योग विकास महामंडळ, मर्या.मुंबई.
वित्त विभाग (साउ / शासन हमी/ व्यय / ऋण व हमी नियंत्रण कक्ष) मंत्रालय, मुंबई.
महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा व अनुज्ञेयता), मुंबई/ नागपूर.
महालेखापाल, महाराष्ट्र १ / २ (लेखा परीक्षा), मुंबई/ नागपूर.
निवासी लेखा परीक्षा अधिकारी, मुंबई.
संचालक, लेखा व कोषागारे, मुंबई.
व्यवस्थापकीय संचालक, इंडियन बँक , मुंबई ,
निवड नस्ती -अर्थबळ.

ANNEXURE A

Proforma in which the information in respect of repayment of loan and financial liability of the borrower is to be submitted by the lending institute to the Government every six months (1st April/ 1st Oct)

- 1 Name of Lending Institute:
- 2 Principal Debtor:
- 3 Name of Administrative Dept:
- 4 Guarantee No:
- 5 Date of Validity of Guarantee:
- 6 Report for the period from: To

Guarantee & Repayment during the period (Rupees)

	Principal	Interest	Total
Outstanding guarantee at beginning of the period			
Additional guarantee sanctioned, if any during the period			
Total Outstanding			
Repayment			
Balance at end of the period			

7 Payment of Guarantee fees (Rupees)

Outstanding Amount	G. F.	Penal Fee	Total
Outstanding at the Beginning			
G. F. Paid (Rs.)			
Date			
Challan No.			
Balance at end of the period			

8 Types of assets taken as security against amount of loan / outstanding

Description Secured	Estimated Value	How
(i)		
(ii)		
(iii)		
Total		

(P.T.O.)

9 Types of inspection of assets / due diligence by lending institute during last 6 months to ensure loans are properly secured.	
10. Financial Health of Principal Debtor (I) Total Turnover of the Principal Debtor (II) Total Profits (iii) % of profits as % of loan amount	
11. Is in the opinion of lending institute, the borrowing institute in a position to service the debt against which government guarantee is given	
12. Is in view of the lending institute, the borrowing institute being managed efficiently	
13. If not, type of corrective action proposed to be taken by lending institute	
14. Has the lending institute ensured that no further loans have been taken by the borrowing institute since the government guarantee was given	
15. Has the lending institute ensured that the guarantee fees has been paid to the Government in order to keep the guarantee alive and valid	